

dr Magdalena Kubarek

Egipt wczoraj i dziś w powieściach Yūsufa Zaydāna

Autor referatu podejmie próbę kompleksowej analizy obrazu współczesnego Egiptu w powieściach autorstwa znanego egipskiego prozaika Yūsufa Zaydāna na tle jego koncepcji historiozoficznych.

Zaydān urodził w 1958 roku. Z wykształcenia jest filozofem i historykiem islamu, ale specjalizuje się w badaniach nad rękopisami. Przez dłuższy okres pełnił funkcję dyrektora Instytutu Manuskryptów w Muzeum Manuskryptów przy Bibliotece Aleksandryjskiej. W ciągu ostatnich kilkunastu lat opublikował wiele prac popularnonaukowych i esejów z zakresu historii islamu, stając się jedną z najbardziej rozpoznawalnych postaci życia intelektualnego. Wiele z jego wypowiedzi prezentowanych w mediach wzbudziło kontrowersje i sprzeciw środowisk naukowych, religijnych a także szerokich mas społecznych. Zaydān podważył między innymi wiarygodność historyczną *sunny* proroka i lokalizacji meczetu Al-Aqsà, Salāḥa ad-Dīna zaś nazwał jedną z najbardziej godnych pogardy postaci w historii Egiptu.

Sławy przysporzyła mu także twórczość prozatorska. W 2006 opublikował pierwszą powieść *Zill al-‘afā* („Cień węża”), której akcja rozgrywa się w 2020 roku. Zaydān podejmuje w niej problematykę ewolucji na przestrzeni dziejów roli i miejsca kobiety w kulturze, a także jej pozycji społecznej we współczesnym Egipcie. Dwa lata później ukazała się powieść *‘Azāzīl* („Azazel”) nagrodzona w 2009 roku prestiżową International Prize for Arabic Fiction zwaną „Arabic Brooker”. Utwór, który stanowi kronikę trudnego okresu krystalizowania się doktryny chrześcijańskiej i sporów toczonych między Soborem Nicejskim (325 r.) a Soborem Efeskim (431 r.), wywołał kontrowersje i głośny sprzeciw Kościoła Koptyjskiego w Egipcie. Tematyka historyczna znalazła kontynuację w kolejnej, wydanej w 2010 roku powieści, zatytułowanej *An-Nabaṭī* („Nabatejczyk”), której akcja rozgrywa się w latach poprzedzających wkroczenie do Egiptu wojsk ‘Amra Ibn al-‘Āṣa. W 2014 roku Zaydān porzucił tematykę historyczną, rozpoczynając publikację trylogii *Muḥāl* (2012), *Guwwantanāmū* (2014) i *Nūr* (2016). Cykl ukazuje skomplikowane losy młodego Sudańczyka uwikłanego w polityczne zawirowania epoki przełomu drugiego i trzeciego tysiąclecia.

Kanwa powyższych powieści stała się dla autora okazją do przedstawienia własnych koncepcji historiozoficznych oraz poszukiwań odpowiedzi na pytanie, czy Egipt ciągle ma znaczący wpływ na kształt cywilizacji arabsko-muzułmańskiej.